

**השימוש במאגרי מידע אלקטרוניים: השוואה בין סטודנטים בפקולטה למדעי
החברה לסטודנטים בפקולטה למדעי הטבע, הדגם של מכללת יהודה ושומרון /
שור פרידה**

תקציר:

בעידן של "מהפיכת המידע" והקצאת משאבים רבים למיחשוב ורישות ספריות אוניברסיטאיות והספריות במכללות בישראל, נשאלת השאלה עד כמה ובאילו אופנים מרבית הסטודנטים להשתמש במאגרי מידע אלקטרוניים אשר, למעשה, נרכשו עבורם.

לאור שאלה זו, נערך מחקר בקרב סטודנטים בפקולטה למדעי החברה ובפקולטה למדעי הטבע במכללה האקדמית יהודה ושומרון אשר באריאל. שלוש השערות הועלו:

1. סטודנטים במדעי החברה ירבו להשתמש במאגרי מידע אלקטרוניים מעמיתיהם במדעי הטבע לצורך הכנת עבודותיהם מפאת אופי נושאיהן והיקפן.
2. מידת השימוש במאגרי מידע אלקטרוניים תלוייה ברמת המיומנות שנרכשה לשם כך ע"י המשתמש.
3. מידת השימוש במאגרי המידע האלקטרוניים תלוייה במידת העידוד שמקבל כותב העבודה ממרציו.

מקורות המידע שעומדים היום לרשות הסטודנטים הם מגוונים ביותר. הם כוללים מאגרי מידע על גבי תקליטורים (CD ROM) ורשתות מקוונות כאינטרנט וכרשת "אלף". השאלות המובאות במחקר זה, נידונות ברחבה במסגרת חקר צורכי מידע (Information-Needs) ומסקנותיהן חשובות, כי הן מלמדות אותנו כיצד לכוון את הכשרת הסטודנטים בתחום מיומנויות המידע.

במסגרת המחקר הועברו שאלונים אשר נבנו במיוחד לצורך המחקר הנוכחי ל- 270 סטודנטים: 82 סטודנטים ממדעי הטבע ו- 172 סטודנטים ממדעי החברה (16 סטודנטים לא ציינו את תחום לימודיהם) וכן נערכו ראיונות פתוחים עם ראשי מגמות ומרצים לבחון בעיקר את השאלה האם הם מעודדים את תלמידיהם להשתמש במאגרי מידע אלקטרוניים.

שתי ההשערות האחרונות אוששו סטטיסטית בעזרת ניתוח T-test למידגמים בלתי תלויים. נמצא כי מידת השימוש במאגרים האלקטרוניים גבוהה יותר בקרב סטודנטים בעליו מיומנויות נרכשות במחשבים בהשוואה לאילו שאינם בעלי מיומנויות. כלומר סטודנטים שרכשו ידע מוקדם במחשבים וסטודנטים שקיבלו הדרכה בשימוש במאגרי מידע משתמשים בתדירות רבה יותר במאגרי המידע הממוחשבים בהשוואה לסטודנטים שלא רכשו ידע זהה. כאשר מידת השימוש במאגרי מידע אלקטרוניים מושפעת בעיקר מן הידע בשימוש במחשבים בכלל. באשר להשערה השלישית, נמצא שסטודנטים אשר מרציהם עודדו אותם להשתמש במאגרים אלקטרוניים, משתמשים בתדירות רבה יותר במאגרים אלו בהשוואה לסטודנטים שלא קיבלו עידוד ממרציהם לעשות כן.

למרות שההשערה הראשונה לא אוששה, נמצא שסטודנטים במדעי החברה שהינם בעלי ידע מוקדם במחשבים נוטים יותר להשתמש במאגרים האלקטרוניים בהשוואה לאלו שאינם בעלי ידע מוקדם. בעוד שבקרב סטודנטים במדעי הטבע אין הבדל במידת השימוש במאגרים האלקטרוניים בין בעלי ידע מוקדם לחסרי ידע מוקדם. כמו-כן, נמצא שמרצה המעודד את תלמידיו להשתמש במאגרי המידע משפיע בעיקר על סטודנטים במדעי הטבע מאשר על סטודנטים במדעי החברה. ממצאי המחקר העלו שכשליש מהסטודנטים כלל איננו משתמש במאגרי מידע אלקטרוניים ואלו המשתמשים, מרביתם להשתמש בהם בעיקר לצרכים לימודיים.

השימוש באינטרנט עולה במידה משמעותית על השימוש בשאר מאגרי המידע. עוד נמצא שפחות מחמישית מהסטודנטים עברו הדרכה לשימוש במאגרי מידע אלקטרוניים ומעט מעל לכשליש מהסטודנטים הופנה ע"י המרצים להשתמש במאגרי המידע האלו.

דיון על מסקנות ממצאי המחקר מוצג הן על סמך סקירת הספרות העוסקת במאגרי מידע אלקטרוניים, חקר צורכי מידע ובמיומנויות-מידע והן על סמך ניסיונה מרובה השנים של עורכת המחקר כמנהלת ספריה.

מס' מיון בספריה :
025.524 שור.שמ תש"ס

מס' מערכת בספריה :
436248